

Mateja Kos

POMORSKI TRANSPORT

PRISTANIŠKI PROMET IN POMORSKI PREVOZ

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Transport, Slovenija, mesečno (Prva objava)
- Transport, Slovenija, letno (Prva objava)
- Pristaniški promet, Slovenija, letno (Prva objava)

November 2020

Kazalo

1	NAMEN.....	3
2	PRAVNA PODLAGA.....	3
3	ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI.....	3
4	IZBOR ENOT OPAZOVANJA.....	3
5	ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV.....	4
6	DEFINICIJE.....	4
7	POJASNILA.....	7
8	OBJAVLJANJE PODATKOV.....	9
9	REVIDIRANJE PODATKOV.....	9
10	DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA.....	10

1 NAMEN

Namen objave podatkov o pristaniškem prometu (TR-PRI/M) je prikaz podatkov o prometu ladij, potnikov in blaga v treh slovenskih pristaniščih (Koper/Capodistria, Izola/Isola in Piran/Pirano).

Mesečno statistično raziskovanje Pomorski prevoz (TR-POM) je redno statistično raziskovanje, ki se izvaja v dveh različicah: kot mesečno (TR-POM/M) in kot letno statistično raziskovanje (TR-POM/L).

2 PRAVNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#):
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Direktiva Evropske skupnosti 2009/42 z dne 6. maja 2009 o statističnih poročilih glede prevoza blaga in potnikov po morju ([CELEX: 32009L0042](#)).
- Uredba (EU) št. 549/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o Evropskem sistemu nacionalnih in regionalnih računov v Evropski uniji 32013R0549.

3 ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki, so pri pristaniškem prometu trgovske ladje, namenjene prevozu blaga ali potnikov, ki priplujejo v slovenska pristanišča ali odplujejo iz njih, ter potniki in blago na teh ladjah. Ladjo proučujemo glede na njeno vrsto, velikost in nosilnost. Potnike proučujemo glede na vrsto ladje, na kateri priplujejo ali odplujejo. Tovor na ladjah proučujemo glede na vrsto blaga in vrsto tovora.

Enota pri pomorskem prevozu je poslovni subjekt, ki se ukvarja s pomorskim prevozom potnikov in blaga.

4 IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enota opazovanja v Pristaniškem prometu je ladja, namenjena za prevoz blaga ali potnikov.

Enota opazovanja v Pomorskem prometu je poslovni subjekti, ki se ukvarja s pomorskim prevozom potnikov in blaga.

V raziskovanju Pristaniški promet so v opazovanje vključene vse trgovske ladje, ki priplujejo v slovenska pristanišča Koper/Capodistria, Izola/Isola in Piran/Pirano, in ladje, ki iz teh pristanišč izplujejo. Gre za popoln zajem enot.

5 ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatki o pristaniškem prometu se zbirajo mesečno, podatki o pomorskem prevozu pa mesečno in letno.

Podatke zbiramo v statističnem raziskovanju Pristaniški promet (TR-PRI/M) in Pomorski prevoz (TR-POM/M in TR-POM/L).

Vir podatkov o pristaniškem prometu je informacijski sistem za spremljanje in nadzor pomorskega prometa v Republiki Sloveniji: SI SafeSeaNet. Skrbnik tega sistema je Uprava RS za pomorstvo (URSP). Dogovorjeni nabor podatkov prevzamemo iz tega sistema vsak mesec.

Podatke za mesečno statistično raziskovanje o pomorskem prevozu zberemo z vprašalnikom. Poročevalski enoti pošljemo na začetku koledarskega leta obvestilno pismo s prilogo. Podatke nam potem sporoča elektronsko, in sicer nam je dolžna podatke za prejšnji mesec sporočiti do desetega v tekočem mesecu. Poročevalska enota pridobi zahtevane podatke z lastnim opazovanjem poslovne dejavnosti, s katero se ukvarja, tj. potniškega in blagovnega pomorskega prevoza.

6 DEFINICIJE

Pristanišče je kraj z objekti za privez trgovskih ladij in vkrcavanje potnikov na ladjo ali izkrcavanje potnikov z nje ter za nalaganje blaga na ladjo ali razlaganje blaga z nje, običajno neposredno na pomol oziroma s pomola.

Trgovska ladja je ladja, namenjena za prevoz blaga ali potnikov, ali ladja, posebej opremljena za določeno trgovsko nalogo.

Tovorna ladja je ladja, namenjena za prevoz tovora.

Vrste ladij:

- Ladja za prevoz tekočega razsutega tovora. Ta kategorija vključuje tankerje za prevoz nafte, kemikalij, utekočinjenega plina, tankerske barže in druge tankerje.
- Ladja za prevoz suhega razsutega tovora. Ta kategorija vključuje ladje za prevoz razsutega tovora ali nafte ter ladje za prevoz razsutega tovora.
- Kontejnerska ladja (ladja za prevoz kontejnerjev). Ladja, opremljena po vsej dolžini s fiksnimi ali prenosnimi celičnimi vodili samo za prevoz zabojnikov.
- Specializirana ladja. Ladja, namenjena za prevoz posebnih tovorov. Ta kategorija vključuje ladje za prevoz vozil, živine, porabljenega jedrskega goriva, ladje za prevoz barž in ladje za prevoz kemikalij.
- Ladja za prevoz generalnega tovora, nespecializirana. Ladja za prevoz raznovrstnega blaga. V to skupino spadajo ladje hladilniki, ro-ro potniške

ladje, ro-ro kontejnerske ladje in druge ro-ro tovarne ladje, kombinirane ladje za prevoz splošnega tovora/potnikov in kombinirane ladje za prevoz splošnega tovora/ zabojnikov.

- Maona (barža, vlek) za prevoz suhega tovora. V to skupino spadajo palubne barže, barže bagri, barže, ki se lahko prevažajo z ladjami (lash-seabee), odprte barže za suhi tovor, pokrite barže za suhi tovor in druge barže za suhi tovor.
- Potniška ladja. Ladja, namenjena za prevoz več kot dvanajstih potnikov z vozovnico, z ležišči ali brez ležišč.
- Potniška ladja za križarjenje. Potniška ladja, namenjena za zagotavljanje popolne turistične oskrbe potnikov. Vsi potniki imajo kabine. Na krovu je poskrbljeno tudi za zabavo.

Bruto tonaža (BT) je mera za velikost ladje in je določena v skladu z določili Mednarodne konvencije o merjenju tonaže ladij iz leta 1969. BT je prostornina vseh zaprtih prostorov na ladji.

Neto tonaža (NT) je mera za velikost ladje in je določena v skladu z določili Mednarodne konvencije o merjenju tonaže ladij iz leta 1969. NT je prostornina tistih delov ladje, ki služijo za namestitev tovora ali potnikov.

Skupna nosilnost (DWT) ladje je v tonah izražena razlika med spodrivom ladje, naložene do poletne tovarne črte v vodi s specifično težo 1,025, in skupno težo ladje, tj. v tonah izražen spodriv ladje brez tovora, goriva, mazalnega olja, balastne vode, sladke vode in pitne vode v rezervoarjih, brez uporabne zaloge in tudi brez potnikov, posadke in njihove lastnine.

Država registracije pomorskega plovila (država ladijske zastave) je država in/ali ozemlje registracije pomorskega plovila.

Pomorski potnik je katerakoli oseba, ki potuje s trgovsko ladjo. Osebe na trgovskih ladjah se ne šteje med potnike. Člani posadke, ki potujejo z ladjo, vendar niso v službi (ne opravljajo dolžnosti) in ne plačajo vozovnice, ter otroci v naročju niso vključeni.

Potnik na križarjenju je pomorski potnik, ki potuje z ladjo za križarjenje. Potniki na ladjah za križarjenja, ki se za kratek čas izkrcajo v pristanišču pristanka (da npr. obišejo turistične znamenitosti), se upoštevajo samo ob izkrcanju v pristanišču.

Blago, ki se prevažata po morju, je kakršnokoli blago, ki se premika s trgovskimi ladjami. Štejemo vso embalažo in opremo, kot so kontejnerji, menjalni kesoni, palete in cestna tovarna vozila. Upoštevata se tudi pošta in blago, prepeljeno v tovornih vagonih, tovornjakih, priklopnikih, polpriklopnikih ali baržah. Niso pa vključeni cestna potniška vozila z vozniki, vožnja praznih komercialnih vozil in priklopnikov, dovažanje goriva in zalog na plovila, prevoz rib z ribiškimi plovili in ladjami za predelavo rib ter blago, prepeljeno med različnimi zalivi ali doki znotraj istega pristanišča.

Naloženo blago/tovor je blago, ki se naloži na trgovsko ladjo za prevoz po morju. Pretovarjanje z ene trgovske ladje na drugo se šteje kot nalaganje po razlaganju. Naloženo blago vključuje domače blago, blago v pretovarjanju (tuje blago, ki pride v pristanišče po morju) in blago v tranzitu po kopnem (tuje blago, ki pride v pristanišče po cesti ali železnici).

- Naloženo blago, izvoz je domače (slovensko) blago, naloženo na ladjo.
- Naloženo blago, tranzit – naloženo je tuje blago, ki pride v pristanišče v tranzitu po kopnem, po cesti ali po železnici, ter tuje blago, ki pride v pristanišče po morju in je najprej razloženo in potem naloženo na drugo trgovsko ladjo (nalaganje po razlaganju).

Razloženo blago/tovor je blago, ki se razloži s trgovske ladje. Pretovarjanje z ene trgovske ladje na drugo se šteje kot razlaganje pred ponovnim nalaganjem. Razloženo blago vključuje tuje blago, ki pride v pristanišče po morju (uvoz), blago v pretovarjanju in blago v tranzitu po kopnem (tuje blago, ki zapusti pristanišče po cesti ali železnici).

- Razloženo blago, uvoz je tuje blago, ki pride v pristanišče po morju in ostane v Sloveniji.
- Razloženo blago, tranzit – razloženo je tuje blago, ki pride v pristanišče po morju in je po cesti ali železnici odpeljano v tujino, ter tuje blago, ki pride v pristanišče po morju in je po razlaganju naloženo na drugo trgovsko ladjo (razlaganje in potem nalaganje).

Bruto masa blaga je skupna masa prevažanega blaga, vključno z embalažo, a brez tare transportne enote – kontejnerja ali ro-ro enote. Bruto masa blaga, ki se na ladji prevaža v cestnem tovornem vozilu ali v drugi intermodalni transportni enoti, ne vključuje tare – teže transportne enote.

Vrste blaga. Blago, ki se prevaža z ladjami, je določeno z nomenklaturo NST 2007 (standardna nomenklatura blaga za statistiko prometa / revidirana – Eurostat).

Vrste tovara. Tovor razvrščamo glede na konstrukcijo ladij in glede na opremo za pretovarjanje, potrebno v pristanišču in na plovilu, na naslednje osnovne kategorije:

- tekoči razsuti tovor
- suhi razsuti tovor
- kontejnerji
- ro-ro tovor na lastni pogon
- ro-ro tovor brez lastnega pogona
- drug splošni tovor

Prevoz tovara, ki ni v transportnih enotah. Prevoz tekočega in suhega razsutega tovara, gozdarskih proizvodov in splošnega tovara.

Prevoz tovara v transportnih enotah: Prevoz tovara v intermodalnih transportnih enotah, kot so kontejnerji in mobilne (ro-ro) enote.

Ro-ro enota. Enota na kolesih za prevoz blaga, npr. tovornjak, priklopnik ali polpriklopnik, ki ga je mogoče pripeljati ali privleči na plovilo ali vlak.

Kontejner. Poseben zaboj za prevoz tovara, oblikovan tako, da ga je mogoče zlagati v skladovnico in da omogoča horizontalno ali vertikalno premikanje. Glavne velikosti kontejnerjev so:

- 20-čeveljski kontejner po standardu ISO (dolg 20 čevljev, širok 8 čevljev)
- 40-čeveljski kontejner po standardu ISO (dolg 40 čevljev, širok 8 čevljev)
- kontejner po standardu ISO, dolg več kot 20 čevljev in manj kot 40 čevljev
- kontejner po standardu ISO, dolg več kot 40 čevljev

TEU. Statistična enota za zagotavljanje standardne enote za štetje kontejnerjev različnih prostornin in opisovanje prostornine kontejnerskih ladij ali terminalov, ki temelji na 20-čeveljskem kontejnerju po standardu ISO (6,10 m).

- 20-čeveljski kontejner po standardu ISO je enak enemu TEU.
- 40-čeveljski kontejner po standardu ISO je enak dvema TEU.
- Kontejner, dolg več kot 20 čevljev in manj kot 40 čevljev, je enak 1,50 TEU.
- Kontejner, dolg več kot 40 čevljev, je enak 2,25 TEU.

7 POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

Za določitev vrste blaga uporabljamo od leta 2008 standardno blagovno klasifikacijo za transportne statistike – NST 2007. Ta je povsem povezljiva s klasifikacijama proizvodov in dejavnosti CPA 2008 – Clasification of Products by Activity in NACE – Statistical Classification of Economic Activities. Posledično je NST 2007 skladna tudi z ustreznima klasifikacijama na ravni Združenih narodov (CPC in ISIC) ter s Kombinirano nomenklaturou (CN) 2007.

Prevajalne tabele in podrobnejše informacije so dostopne na spletni strani Statističnega urada Republike Slovenije, posebni strani: Klasifikacija prepeljanega blaga v statistiki transporta – NST 2007 (Uredba 1304/2007 glede vzpostavitve [NST 2007 kot enotne klasifikacije prepeljanega blaga](#) pri nekaterih vrstah prevoza).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

UREJANJE PODATKOV

Postopkov urejanja podatkov nismo uporabili.

UTEŽEVANJE

Postopkov uteževanja podatkov nismo uporabili.

DESEZONIRANJE

Desezoniranje je glavni del analize časovnih vrst. Pri desezoniranju odstranimo iz časovne vrste vplive sezone in koledarja, če so ti značilni. Podatke tako

poenostavimo, da jih ustrezneje interpretiramo, saj sezonska nihanja lahko zameglijo druga pomembna gibanja.

Postopki desezoniranja niso smiselni.

OBDELAVA PODATKOV DRUGO

/

7.3 INDEKSI

Indeksov ne objavljamo.

7.4 NATANČNOST

Natančnosti ne izračunavamo.

7.5 DRUGA POJASNILA

Podatki o pristaniškem prometu, ki jih objavlja SURS, se razlikujejo od podatkov, ki jih objavlja Evropska organizacija za pristanišča (ESPO) zato, ker SURS – enako kot tudi druge države članice EU – uporablja pri izkazovanju teh podatkov Eurostatovo metodologijo. Glavni razlogi za razlike v podatkih so:

- SURS uporablja kot vir podatkov – skladno z Eurostatovo metodologijo – podatke pristojnih nacionalnih organov, v Sloveniji je to Uprava RS za pomorstvo (URSP), za ESPO pa so vir podatkov podatki pristanišč.
- SURS v podatkih o masi blaga, ki se obdeluje v pristaniščih, prikazuje bruto maso tega blaga, ki ne vključuje tare mase zabojnikov in ro-ro enot, ESPO pa bruto maso blaga, ki vključuje taro maso zabojnikov in ro-ro enot.
- Podatki SURS o številu obravnavanih TEU zajemajo le zabojnike lo-lo (dvignjeno na dvignjeno). Zabojniki ro-ro (Rolled-on Rolled-off) se štejejo ločeno in upoštevajo kot ro-ro enote. Podatki ESPO se nanašajo na število zabojnikov v TEU ne glede na vrsto plovila (v podatkih izkazujejo lo-lo in ro-ro zabojnike skupaj).
- SURS-ova pomorska statistika je strogo omejena le na ravnanje z blagom, povezanim s pomorskim prevozom. Ravnanje z blagom po celinskih plovnih poteh v pristaniščih ni upoštevano.

Do razlik v podatkih prihaja tudi zaradi različnega upoštevanja pristanišč v skladu z definicijo "statističnega pristanišča" in objektov, ki so vključeni v podatke pristaniških uprav. SURS namreč spremlja le podatke o dogajanju v dejanskem pristanišču, ESPO pa tudi podatke o pretovoru v objektih, ki se nahajajo na drugih lokacijah.

8 OBJAVLJANJE PODATKOV

Podatkovna baza SiStat: [Transport](#) – Pomorski transport

- Prva objava (Transport): »Transport, Slovenija, mesečno«.
- Prva objava (Transport): »Pristaniški promet, Slovenija, letno«.
- Prva objava (Transport): »Transport, Slovenija, letno«
- Statøpis
- Eurostat (področje [Maritime transport](#))
- Organizacija združenih narodov (OZN) – UNECE (Monthly Bulletin)

9 REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Mesečni podatki za tekoče leto so začasni. Že objavljene podatke se lahko z vsako naslednjo mesečno objavo popraviti in dopolniti z novimi. Z izidom letne objave v juliju naslednjega leta pa ti podatki postanejo končni.

Objavljanje začasnih in končnih podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo začasne podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, tudi če ne dosegajo kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnejšim in točnejšim poročanjem. Podatke revidiramo, ker so lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno boljša podlaga h kakovosti odločanja.

9.2 DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ČASOVNO PRIMERLJIVOST

Pred letom 2009 smo podatke o pristaniškem prometu zbirali z dvema tiskanima vprašalnikoma: Prijava prihoda ladje v pristanišče (TR-PRI-P/M) in Prijava odhoda ladje iz pristanišča (TR-PRI-O/M). Administrativni vir podatkov je bil isti, kot je zdaj: Uprava RS za pomorstvo (URSP).

Od leta 2009 se omenjeni podatki prevzemajo iz administrativnega vira SI SafeSeaNet, informacijskega sistema za spremljanje in nadzor pomorskega prometa v Republiki Sloveniji, katerega skrbnica je Uprava RS za pomorstvo (URSP).

Kategorija »vrsta tovora« je od leta 2010 nekoliko spremenjena: postavka za vrsto tovora »železniški vagoni, ladijski medpristaniški priklopniki in pristaniške maone« je bila opuščena in nadomeščena s tremi novimi. Te so: »železniški vagoni, ki prevažajo blago«, »ladijski medpristaniški priklopniki, ki prevažajo blago«, in »pristaniške maone, ki prevažajo blago«.

V časovni vrsti kljub omenjeni spremembi ni prišlo do prelomov, zato so vse časovne točke primerljive.

Rezultatov raziskovanja TR-POM od leta 2012 dalje ne objavljamo več. Poročevalska enota je namreč eno samo podjetje; soglasja za objavljanje teh podatkov pa nimamo. Še vedno pa jih zbiramo zaradi potreb oddelka za nacionalne račune.

Podatki za mesečno statistično raziskovanje Pomorski prevoz se zbirajo z vprašalnikom.

10 DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Metodološka gradiva na spletni strani SURS so dostopna na <https://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports>.

- Vprašalnik:
 - Podatkov za raziskovanje Pristaniški promet SURS ne zbira z vprašalnikom.
 - Pomorski prevoz, mesečno (TR-POM/M)
 - Pomorski transport, letno (TR-POM/L)
- Poročilo o kakovosti za raziskovanje:
 - Pomorski prevoz (TR-POM/M in TR-POM/L)
 - Pristaniški promet (TR-PRI/M)

Transport, Pomorski transport

- Glosar za statistiko transporta:

http://www.stat.si/doc/pub/glosar_transport.pdf

- Metodološki priročnik: [Reference Manual on Maritime Transport Statistics](#).